

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۱
مقدمه.....	۱۵
فصل اول: تجارت فرامرزی برق و حقوق تجارت بین الملل.....	۱۹
گفتار اول: ویژگی‌های متمایز کننده برق از سایر کالاها.....	۲۰
الف) خصوصیات فیزیکی برق.....	۲۰
ب) وابستگی به شبکه و محدودیت‌های ظرفیت.....	۲۳
ج) ذخیره‌سازی برق.....	۲۴
گفتار دوم: توسعه و تکامل سیستم‌های برق.....	۲۵
الف) تاریخچه سیستم‌های برق.....	۲۶
ب) توسعه مقررات داخلی بخش برق.....	۲۸
۱) ویژگی انحصاری طبیعی انتقال و توزیع.....	۳۰
۲) تأمین برق به عنوان یک خدمت عمومی.....	۳۲
۳) دسترسی به شبکه برق.....	۳۲
گفتار سوم: فواید تجارت بین المللی برق.....	۳۳
الف) امنیت عرضه انرژی برق.....	۳۳
ب) بهینه‌سازی هزینه‌های تولید.....	۳۵
ج) کارایی اقتصادی و رفاه اجتماعی.....	۳۶
د) ادغام انرژی‌های تجدیدپذیر و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای.....	۳۸
گفتار چهارم: تجارت برق و حقوق تجارت جهانی.....	۳۹
الف) عدم وجود مفاد اختصاصی انرژی در موافقت نامه‌های سازمان تجارت جهانی.....	۴۰
ب) انرژی در حل و فصل اختلافات سازمان تجارت جهانی.....	۴۱
ج) جایگاه برق در کالاها و خدمات.....	۴۲
د) معاهده منشور انرژی و مقررات تجارت برق.....	۴۹
ه) برق در سایر موافقت نامه‌های تجاری.....	۵۴
و) موانع تجارت فرامرزی برق.....	۵۶
۱) انحصار بازار برق.....	۵۸
۲) محدودیت‌های صادراتی و وارداتی.....	۶۰
۱-۲) محدودیت واردات برق.....	۶۱
۲-۲) محدودیت‌های صادراتی.....	۶۴

۶ □ تجارت برق پایدار از منظر حقوق تجارت بین الملل

۳-۲	ابزارهای محدود کردن جریان برق فراملی	۶۶
۴-۲	ماده ۱۱ گات و محدودیت‌های صادرات و واردات	۶۷
۷۰	ترانزیت برق	۷۰
۷۰	ویژگی‌های خاص ترانزیت برق	۷۰
۷۱	ماده ۵ گات و آزادی ترانزیت	۷۱
۷۴	ترانزیت برق در منشور انرژی	۷۴
۷۷	جمع بندی فصل	۷۷
فصل دوم: تجارت برق پاک و محیط زیست		
۸۱		۸۱
۸۳	گفتار اول: مزایای ادغام شبکه برق برای محیط زیست	۸۳
۸۸	گفتار دوم: گام‌هایی به سوی شبکه جهانی برق	۸۸
۹۳	الف) بازار برق اتحادیه اروپا	۹۳
۹۹	ب) شبکه برق آمریکای شمالی	۹۹
۱۰۰	ج) بازار برق آمریکای مرکزی	۱۰۰
۱۰۲	د) حوضچه برق جنوب آفریقا	۱۰۲
۱۰۶	ه) حوضچه برق غرب آفریقا	۱۰۶
۱۱۰	و) حوضچه برق شرق آفریقا	۱۱۰
۱۱۱	ز) منطقه خاورمیانه	۱۱۱
۱۱۳	۱) اتصال انرژی منطقه‌ای مغرب	۱۱۳
۱۱۵	۲) اتصال انرژی منطقه‌ای هشت کشور	۱۱۵
۱۱۶	۳) اتصال انرژی منطقه‌ای شورای همکاری خلیج فارس	۱۱۶
۱۱۸	۴) چالش‌های کلیدی برای پیشبرد تجارت برق در منطقه	۱۱۸
۱۱۹	ج) شبکه‌های برق در حال تکامل	۱۱۹
۱۱۹	۱) حوضچه برق مرکز آفریقا	۱۱۹
۱۲۰	۲) شبکه برق آمریکای جنوبی	۱۲۰
۱۲۰	۳) شبکه بهم پیوسته برق در شمال شرق آسیا	۱۲۰
۱۲۱	۴) شبکه‌های بهم پیوسته برق در جنوب شرق آسیا	۱۲۱
۱۲۲	۵) بازار برق GMS	۱۲۲
۱۲۳	۶) شبکه برق خلیج بنگال	۱۲۳
۱۲۳	۷) شبکه بهم پیوسته در منطقه SARC	۱۲۳
۱۲۴	۸) شبکه برق آسیای میانه	۱۲۴
۱۲۶	جمع بندی فصل	۱۲۶

فصل سوم: تجارت برق پاک و امنیت انرژی	۱۲۹
گفتار اول: امنیت انرژی پایدار و ارتباط آن با تجارت برق	۱۳۰
الف) مفهوم امنیت انرژی	۱۳۰
ب) تغییرات آب و هوایی و امنیت انرژی	۱۳۴
ج) انرژی سبز پاسخگوی بحران انرژی	۱۴۰
د) توسعه پایدار و تجارت برق پاک	۱۴۳
الف) رکن اقتصادی	۱۴۴
ب) رکن محیط زیست	۱۴۵
ج) رکن اجتماعی: غلبه بر فقر انرژی و دستیابی به پایداری	۱۴۵
گفتار دوم: جنبه‌های سیاسی اتصال به شبکه	۱۴۶
الف) مزایای سیاسی بالقوه اتصال به شبکه بین‌المللی	۱۴۸
۱) اتصال به شبکه بین‌المللی به عنوان انگیزه‌ای برای همکاری‌های بین‌المللی	
بیشتر	۱۴۹
۲) وجود اتصال برق به عنوان نیرویی برای جلوگیری از تضاد	۱۴۹
۳) تشویق دموکراسی‌سازی	۱۵۰
۴) اتصالات شبکه می‌تواند تأثیر مثبتی بر ثبات سیاسی داشته باشد	۱۵۱
ب) مسئولیت‌های سیاسی بالقوه اتصال به شبکه بین‌المللی	۱۵۱
۱) حفاظت از خط برق به عنوان بهانه‌ای برای سرکوب سیاسی داخلی	۱۵۲
۲) تأثیر ارتباطات متقابل بر روابط سیاسی بین‌الملل	۱۵۲
۳) افزایش آسیب‌پذیری نسبت به بی‌ثباتی و درگیری در کشورهای دیگر	۱۵۳
۴) سوگیری برای انحراف توسط تصمیم‌گیرندگان	۱۵۳
۵) هزینه‌های سیاسی حفاظت از خطوط برق	۱۵۴
ج) انواع همکاری‌های سیاسی مورد نیاز	۱۵۵
۱) موافقت نامه‌های اصولی در مورد تقسیم منابع برق	۱۵۵
۲) توافقات در مورد پیشبرد پروژه اتصال و پرداخت هزینه	۱۵۵
۳) موافقت نامه‌هایی در مورد چگونگی عملیات و ایمن‌سازی اتصالات	۱۵۶
۴) توافقات مربوط به اشتراک‌گذاری اطلاعات لازم برای برنامه‌ریزی، بهره‌برداری	
و حفاظت از ارتباط متقابل	۱۵۶
د) ویژگی‌های ملی یا منطقه‌ای که به پشتیبانی از اتصال شبکه کمک می‌کند	۱۵۷
۱) فرهنگ همکاری منطقه‌ای	۱۵۷
۲) فرهنگ برنامه‌ریزی بلند مدت	۱۵۸
۳) وضوح اهداف سیاست داخلی انرژی و ساختار داخلی بخش انرژی	۱۵۸

- ه) موانع همکاری سیاسی در اتصالات شبکه..... ۱۵۹
- ۱) رقابت‌های ملی، مذهبی یا قبیله‌ای طولانی مدت و بی اعتمادی مرتبط با آن..... ۱۵۹
- ۲) نفاق ملی داخلی و فساد و دخالت سیاسی در بخش برق..... ۱۶۰
- ۳) تفاوت اساسی بین نظام‌های سیاسی..... ۱۶۰
- ۴) تأکید بر خودکفایی انرژی ملی و سازمان داخلی بخش انرژی..... ۱۶۱
- و) غلبه بر موانع همکاری‌های سیاسی (ملی و بین‌المللی)..... ۱۶۲
- ۱) شفافیت کلیه معاملات بین طرفین در قراردادها..... ۱۶۲
- ۲) دخیل نمودن همه طرف‌های متأثر از پروژه..... ۱۶۲
- ۳) ایجاد پروتکل‌هایی برای جمع‌آوری و توزیع داده‌ها..... ۱۶۳
- ۴) اطمینان از توزیع عادلانه منافع و هزینه‌ها..... ۱۶۳
- جمع بندی فصل..... ۱۶۴

فصل چهارم: صنعت برق ایران..... ۱۶۷

- گفتار اول: ساختار بازار برق..... ۱۶۸
- الف) شرکت‌های تولید برق:..... ۱۶۸
- ب) شرکت انتقال..... ۱۶۸
- ج) شرکت توزیع..... ۱۶۹
- د) شرکت‌های خرده فروشی برق..... ۱۶۹
- ه) بهره بردار مستقل سیستم..... ۱۷۰
- و) تنظیم‌کننده مقررات..... ۱۷۰
- ز) مصرف‌کننده نهایی..... ۱۷۱
- گفتار دوم: نهادهای مختلف بخش برق ایران..... ۱۷۱
- گفتار سوم: وضعیت صنعت برق ایران..... ۱۷۵
- گفتار چهارم: چالش‌های صادرات صنعت برق ایران..... ۱۷۹
- الف) قیمت‌گذاری و مصرف نامتوازن برق..... ۱۸۰
- ب) فرسودگی تجهیزات تولید و انتقال و توزیع برق..... ۱۸۲
- ج) نقش پر رنگ تصدی‌گری دولت در صنعت برق..... ۱۸۳
- د) عدم پرداخت مطالبات و جرائم دیرکرد بخش خصوصی از وزارت نیرو و وزارت.....
- نیرو از دولت..... ۱۸۴
- ه) آثار منفی مالی و فنی تحریم‌ها در صنعت..... ۱۸۵
- گفتار پنجم: ظرفیت‌ها و اهداف قابل دستیابی برای ایران..... ۱۸۶
- الف) کریدور شرقی..... ۱۸۷
- ب) کریدور شمال غربی..... ۱۸۹

فهرست مطالب □ ۹

۱۹۳.....	ج) کریدور جنوب غربی
۱۹۴.....	د) پتانسیل ایران در زمینه انرژی تجدیدپذیر
۱۹۹.....	جمع بندی فصل
۲۰۱.....	نتیجه گیری
۲۰۷.....	فهرست منابع و مآخذ
۲۳۱.....	List of abbreviations